

ՀԻՄՆԱԿՈՐՈՒՄ
«ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ԸՆԴՈՒՄՆԱՆ

1.	<p>Անհրաժեշտությունը</p> <p>«Ճարտարապետական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագիծը մշակվել է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի հունվարի 15-ի N111-Ն որոշմամբ հաստատված N1 հավելվածի (ՀՀ կառավարության 2015 թվականի գործունեության միջոցառումների ծրագիր) 62-րդ կետով սահմանված միջոցառման կատարումն ապահովելու նպատակով:</p> <p>Նախագծի ընդունումը պայմանավորված է Հայաստանի Հանրապետությունում ճարտարապետական գործունեությանն առնչվող իրավահարաբերությունների հստակեցման, տարբեր բարդության քաղաքաշինական փաստաթղթերի մշակման գործընթացի կանոնակարգման առանձնահատկությունները սահմանելու անհրաժեշտությամբ:</p> <p>Իրավական առումով օրենքի ընդունման անհրաժեշտությունը հիմնավորվում է նախ և առաջ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությանը Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության փաստով, քանի որ «Ծառայությունների առևտուր» գլխավոր համաձայնագրում ճարտարապետական և ճարտարագիտական ծառայությունները դասվում են մասնագիտական գործունեությունների շարքին, իսկ նման գործունեության իրավունքը ամբողջ աշխարհում տրվում է մասնագետ ֆիզիկական անձանց՝ որոշակի արտոնագրման ընթացակարգերին մասնակցելու միջոցով:</p> <p>ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2013թ. սեպտեմբերի 19-ի N 874-Ն հրամանով հաստատված՝ «Տնտեսական գործունեության տեսակների դասակարգիչ» փաստաթղթով ճարտարապետությունն ընդգրկված է «M-Մասնագիտական, գիտական և տեխնիկական գործունեություն» խմբում:</p> <p>Ի դեպ՝ շինարարությունն առանձին (F) խմբով է ներկայացված:</p> <p>Օրենքի նախագծի մշակման ընթացքում ուսումնասիրվել է միջազգային փորձը: Մասնավորապես՝ ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Ավստրալիայի, Կանադայի, Չեխիայի, Լեհաստանի, Բուլղարիայի և այլ երկրների: Ռուսական մասնագիտական հանդեսներում հատկապես հանգամանալից ներկայացված է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների ճարտարապետական գործունեության կարգավորման փորձը (հղումներ՝ http://geum.ru/next/art-93873.php; http://archpeter.ru/arkhiv/2012/06/k-voprosu-o-sozdanii-sistemy-nepreryvnogo-professionalnogo-arkhitekturnogo-obrazovaniya-v-rossii/ ; http://www.stroy-ua.net/arkhytektura-y-hradostroytelstvo/news.html ; http://old.uar.ru/architecture/articles/1067/; http://refdb.ru/look/1921268.html):</p> <p>Իրենց տարբերություններով ու յուրահատկություններով հանդերձ, բոլոր երկրներում գործում են միևնույն սկզբունքները, որոնցից ամենահիմնականը ոլորտը կարգավորող մասնագիտական միավորման առկայությունն է: Դրանք տարբեր երկրներում տարբեր անվանումներ ունեն, սակայն կազմավորման և գործելու սկզբունքները նույնն են.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ ֆիզիկական անձանց անդամակցության վրա հիմնված ոչ առևտրային, ոչ կառավարական հաստատություններ են (ինստիտուտ, միություն, պալատ, և այլն) ○ գործում են ինքնակարգավորման սկզբունքով, օրենքի հիման վրա ○ ազգային, համապետական ընդգրկում ունեն, այսինքն այդ լիազորություններով միակն են երկրում <p>Բացառապես այդ կազմակերպություններն են, որ իրականացնում են արտոնագրում և գրանցում (ճարտարապետների ռեեստրի վարում), հաստատում են էթիկայի կանոնները</p>
-----------	---

և վերահսկում դրանց կատարումը, մշակում են անընդհատ ուսուցման ծրագրերը և կազմակերպում դասընթացները, սահմանում են շրջանավարտների պրակտիկայի կանոնները, կազմակերպում և հետևում են դրանց պատշաճ անցկացմանը, մշակում են պայմանագրերի օրինակելի ձևեր, աշխատանքների և ծառայությունների գնահատման մեթոդական ցուցումներ, միջոցներ են ձեռնարկում դեմպինգային քաղաքականության իրականացման ուղղությամբ և այլն:

Բոլոր այս կազմակերպություններն անդամ են Ճարտարապետների միջազգային միության (UIA_ International Union OF Architects), որի Համաձայնագրի ստանդարտներում (բնագիրը` [Accord on Recommended International Standards of Professionalism in Architectural Practice](#), ռուսերեն օրիգինալ թարգմանությունը` Соглашение МСА по рекомендуемым международным стандартам профессионализма в архитектурной практике) հանգամանալից շարադրված են ճարտարապետի մասնագիտական գործունեության հիմնարար սկզբունքները, հասկացություններն ու ստանդարտները, որոնք հնարավորություն են ստեղծում փոխադարձ ճանաչման, մասնագետների ու ծառայությունների ազատ փոխանակման համար: Հիմնական սկզբունքներն են`

- 1) Ճարտարապետը հիմնական գործող անձն է և կրում է ճարտարապետական գործունեության ընթացքի և արդյունքի ողջ պատասխանատվությունը
- 2) Որպեսզի ճարտարապետը կարողանա ինքնուրույն գործունեություն ծավալել նա պետք է ձեռք բերի **ճարտարապետի կոչում**, բավարարելով որոշակի պահանջների, այն է`

- ա) կրթություն ակրեդիտացված ծրագրով, ակրեդիտացված ԲՈՒՀ-ում
- բ) աշխատանքային պրակտիկա (ինտերն) որոշակի ժամկետով (3-5տարի)
- գ) քննություն արտոնագիր ստանալու համար
- դ) արտոնագրում և գրանցում

- 3) Անընդհատ ուսուցման պահանջը` արտոնագրված ճարտարապետը պարտավոր է տարվա ընթացքում որոշակի ժամաքանակ տրամադրել կատարելագործման դասընթացներին (Եվրոպայում`35ժամ)
- 4) Կազմակերպությունը հաստատում է մասնագիտական էթիկայի կանոններ, որոնք պարտադիր են տվյալ երկրում գործող բոլոր ճարտարապետների համար:

Իհարկե տարբեր երկրների օրենսդրությունը զարգացման տարբեր ճանապարհ է անցել, ընդ որում շատ երկրներում ճարտարապետության մասնագիտական կարգավորման խնդիրը երբևէ պետական լիազորություն չի եղել: Բրիտանական ճարտարապետների թագավորական ինստիտուտը-RIBA-հիմնադրված 1834թ., Ամերիկյան ճարտարապետների ինստիտուտը-AIA-1857թ., Ֆրանսիայի ճարտարապետների օրդենը-Ordre des architects և այլ երկրների համանման կազմակերպությունները միակն են իրենց երկրում, գործում են օրենքի հիման վրա և կարգավորում են մասնագիտության ամբողջ ընթացքը, սկսած կրթությունից վերջացրած արտոնագրմամբ և անընդհատ ուսուցման կազմակերպմամբ, մշակում և հաստատում են տեխնիկական նորմատիվներ ու ազգային ստանդարտներ:

Ռուսաստանի Դաշնությունում 2010 թվականից դադարեցվել է պետական լիցենզավորումը և հիմնադրվել Ինքնակարգավորվող կազմակերպությունների համակարգը (Саморегулируемые организации_СРО), իր ազգային և ռեգիոնալ մակարդակներով: Սկզբունքն այն է, որ գործունեություն ծավալելու թույլտվության (допуск) է տրամադրվում իրավաբանական անձանց: Սա ըստ էության տվյալ ոլորտում տնտեսավարման թույլտվություն է, որը միջազգային պրակտիկայում ճարտարապետական գործունեության նկատմամբ չի կիրառվում: Ֆիզիկական անձանց արտոնագրման համակարգի ներդրման նպատակով ՌԴ ճարտարապետների միության

	<p>նախաձեռնությամբ հիմնադրվել և 06.05.2013թ. գրանցվել է ՌԴ ճարտարապետների ազգային պալատը (Национальная Палата Архитекторов http://npa.org.ru/npa/):</p> <p>Ինքնակարգավորվող կազմակերպությունների համակարգեր են ներդրվում նաև Ուկրաինայում և Բելառուսում:</p> <p>Հայաստանի Հանրապետությունը նույնպես համանման օրենսդրական փորձի կիրառման օրինակներ ունի, մասնավորապես՝ ՀՀ դատական օրենսգրքում հաշտարարների վերաբերյալ կամ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքում սնանկության գործերով կառավարիչների վերաբերյալ իրավական մեխանիզմները:</p>
2.	Ընթացիկ իրավիճակը և խնդիրները
	<p>Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքաշինական գործունեության հիմնադրույթներն ու այդ գործունեության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Քաղաքաշինության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով և դրա կիրարկումն ապահովող իրավական ակտերով:</p> <p>Դրա հետ մեկտեղ, հստակեցման կարիք ունեն ճարտարապետական մասնագիտական գործունեության կազմակերպմանն առնչվող մի շարք խնդիրներ, ինչպիսիք են՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության դասակարգմամբ՝ բարձր և բարձրագույն ռիսկայնության աստիճանի (կատեգորիայի) օբյեկտներին առնչվող՝ ճարտարապետական գործունեության արտոնագրման, մասնագիտական էթիկայի և վարվեցողության կանոնների, ինչպես նաև ճարտարապետի մասնագիտական իրավունքների ու պարտականությունների վերաբերյալ հարցերը:</p>
3.	Տվյալ բնագավառում իրականացվող քաղաքականությունը
	<p>Ոլորտը կարգավորող օրենսդրությամբ չեն կանոնակարգվում ճարտարապետների մասնագիտական գործունեությանն առնչվող մի շարք խնդիրներ, մասնավորապես, ներկայումս ճարտարապետական մասնագիտական գործունեության իրավունքը չի նախատեսում համապատասխան մասնագիտական որակավորման պահանջ՝ կախված նախագծվող օբյեկտի բարդությունից, նշանակությունից կամ ծավալից, ինչը հաճախ հանգեցնում է քաղաքաշինական կենսամիջավայրի խեղաթյուրմանը, ոչ բավարար որակական հատկանիշներ ունեցող ճարտարապետական նախագծերի իրագործմանը:</p>
4.	Կարգավորման նպատակը և բնույթը
	<p>Նախագծի մշակման հիմնական նպատակն է՝ ապահովել կառուցապատվող միջավայրի, շենքերի ու շինությունների հարմարավետությունը, անվտանգությունն ու հուսալիությունը, ճարտարապետների իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությունը, ինչպես նաև քաղաքացու և հասարակության պաշտպանվածությունը ճարտարապետության ոլորտում ոչ արհեստավարժ գործունեության բացասական հետևանքներից:</p>
5.	Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները և անձիք
	<p>Նախագիծը մշակվել է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքաշինության նախարարության և Հայաստանի ճարտարապետների միավորման հետ համատեղ:</p>
6.	Ակնկալվող արդյունքը
	<p>«Ճարտարապետական գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի ընդունմամբ ակնկալվում է ճարտարապետական գործունեության մասնագիտական որակի բարձրացում, բնագավառում առողջ մրցակցության ստեղծում:</p>

7.	Այլ տեղեկություններ (եթե այդպիսիք առկա են)